

Günün Piyasa Haritası

Dün gece beklenen adım atıldı. ABD'li üst düzey bir yetkili, mutabakat zaptının her iki tarafça imzalandığını doğruladı. Belgeyi ABD adına Trump ve Başkan Yardımcısı Vance, İran adına Meclis Başkanı Kalibaf imzaladı. Teknik görüşmelerin bu hafta içinde başlatılması planlanıyor; mutabakat metninin ayrıntıları 24-48 saat içinde kamuoyuyla paylaşılacak. Anlaşma kapsamında İran'ın yeniden inşası için 300 milyar dolarlık bir fon öngörülüyor. Trump, petrol yüklü gemilerin Hürmüz'den ayrılmaya başladığını ve güvenli kabul edilen güney rotasını kullandıklarını duyurdu.

Ancak boğazın işleyişine dair tablo görüldüğü kadar net değil. Fars Haber Ajansı'na konuşan isimsiz bir kaynağa göre müzakerelerin son aşamasında metinde değişiklik yapıldı; bu değişiklik Hürmüz üzerindeki İran-Umman egemenliği ve boğazdaki denizcilik hizmetlerinin yönetiminin bu iki ülkeye ait olacağı açıkça ifade edildi. Aynı kaynağa göre ABD ücretlendirme ilkesini kabul etti, İran'a ise yalnızca 60 günlük bir ücretsiz geçiş muafiyeti tanındı; bu sürenin ardından İran'ın güvenlik, denizcilik ve sigorta hizmetleri üzerinden gelir elde etmeyi planladığı öne sürüldü. Vance ise CNBC'ye verdiği demeçte boğazın uzun vadede ücretsiz kullanıma açılmasını beklediklerini ancak nakliyecilerin geçiş düzenlemesinin hala belirsiz olduğunu kabul etti; son 24 saatte gemi trafiğinin arttığını da ekledi. Küresel denizcilik ticaret grubu BIMCO ise açıklamaların yetersiz olduğunu, zamanlama ve güvenli rotalara ilişkin somut bilginin sağlanmadığını belirtti; İran'ın boğazın büyük bölümüne mayın döşediği yönündeki önceki uyarılar nedeniyle seferlere başlamanın hala riskli olduğu görüşünü paylaştı.

Piyasalar açısından bu çelişki kritik. Anlaşmanın varlığı risk iştahını destekliyor ancak Hürmüz'ün fiilen ne zaman ve hangi koşullarda tam kapasiteyle açılacağı henüz netleşmiş değil. İran'ın 60 gün sonrası için ücretlendirme niyeti ile Vance'in uzun vadede ücretsiz geçiş beklentisi birbiriyle örtüşmüyor. Mayın tehdidine ilişkin uyarılar da sigortacılık ve navlun maliyetleri üzerinde baskı yaratmaya devam edebilir. ABD petrol rezervlerinin 43 yılın en düşük seviyesine gerilemiş olması, bu belirsizlik ortamında enerji arzına ilişkin kırılganlığın sürdüğünü gösteriyor. Bu hafta piyasalar iki başlılıktan birinden takip edecek: anlaşmanın şartlarına ilişkin detayların netleşip netleşmeyeceği ve FOMC, BoJ ile BoE'nin art arda geleceği yoğun merkez bankası takvimi.

Tampon Stoklar Tarihi Düşükte

ABD'nin stratejik petrol rezervi, savaş döneminde fiyatları dengelemek amacıyla yapılan satışların etkisiyle 340,3 milyon varile geriledi; bu seviye 1983'ten bu yana kaydedilen en düşük düzeyi temsil ediyor. Geri çekilişin arkasında IEA üyesi ülkelerin Mart ayında aldığı ortak karar bulunuyor. Hürmüz'ün fiilen kapanmasıyla ortaya çıkan arz kaybını telafi etmek amacıyla toplam 400 milyon varillik tarihin en büyük stratejik rezerv salımı kararlaştırılmıştı. ABD bu çerçevede kendi rezervinden 172 milyon varili yaklaşık 120 günlük bir süreçte piyasaya sürmeyi taahhüt etmişti. Bugünkü tablo bu taahhüdün maliyetini ortaya koyuyor: savaş sona erse bile tükenen tampon stoklar kısa sürede yeniden inşa edilemiyor. Bu durum, anlaşmanın petrol fiyatlarını aşağı çekme potansiyeli ile ABD'nin acil durum kapasitesini yeniden oluşturma ihtiyacı arasında hassas bir denge oluşturduğunu gösteriyor.

ABD Sanayi Üretimi Mayıs'ta Hız Kesti

Fed verilerine göre ABD sanayi üretimi Mayıs ayında aylık bazda %0,1 artarak piyasa beklentisi olan %0,3'ün altında kaldı. Böylece son dört aydır devam eden güçlü ivmede belirgin bir yavaşlama gözlemlendi. Nisan ayı verisi ise %0,7'den %0,9'a yukarı revize edildi. Yıllık bazda üretim %1,7 artışla önceki ayın %1,4'lük performansının üzerine çıkarken kapasite kullanım oranı %76,1'den %76,2'ye yükseldi. Motorlu taşıtlar ve parçaları hariç tutulduğunda imalat sektörü yatay seyrederken madencilik üretimi %1,3 arttı, kamu hizmetleri üretimi ise geriledi. Aynı gün açıklanan New York eyaleti fabrika faaliyetleri verisi de Mayıs ayındaki güçlü toparlanmanın ardından Haziran ayında daha ılımlı bir genişlemeye işaret etti. Mayıs verilerindeki yavaşlama, savaş döneminde bozulan tedarik zincirleri ve yükselen maliyetlerin reel ekonomiye yansımaya başladığını gösteriyor. ABD-İran mutabakatının bu tabloyu ne ölçüde tersine çevireceği ise önümüzdeki aylarda açıklanacak verilerle daha net görülecek.

IMF'den Temkinli Güven Mesajı

IMF Başkanı Georgieva, yayımladığı değerlendirmede Orta Doğu'daki savaşın üçüncü ayını geride bırakmasına rağmen küresel ekonominin dayanıklılığını koruduğunu belirtti. Emtia fiyatları, enflasyon ve finansal koşullar üzerinde etkiler görüldüğünü ancak bunun henüz küresel çapta bir yavaşlamaya dönüşmediğini ifade etti. ABD ve Çin ekonomilerindeki güçlü ivmeye dikkat çeken Georgieva, bu genel dayanıklılığın önemli eşitsizlikleri gizlediğini, bazı gelişmiş ekonomilerin daha ağır darbe aldığını ve en olumsuz etkinin Afrika'da hissedildiğini vurguladı. Hürmüz'ün uzun süre kapalı kalması ve bölge altyapısındaki hasarın belirsizliği yüksek tuttuğunu belirten Georgieva, Pazar günü duyurulan anlaşmayı memnuniyetle karşıladıklarını ancak arz tarafındaki toparlanmanın zaman alacağını söyledi. IMF'nin 8 Temmuz'da yayımlayacağı güncellenmiş Dünya Ekonomik Görünümü raporunun küresel tabloya ilişkin daha kapsamlı değerlendirmeler içermesi bekleniyor.

AB Yatırım Cephesinde Geri Adım Atmıyor

AB Komisyonu Başkanı von der Leyen, Fransa'daki G7 Zirvesi'nde yaptığı açıklamada ABD-İran mutabakatına rağmen Avrupa Birliği'nin İran yaptırımlarını hemen kaldırmayacağını söyledi. Yaptırımların insan hakları ihlalleri ve kitle imha silahları olmak üzere iki temel gerekçeye dayandığını belirten von der Leyen, kaldırma kararının ancak sahada doğrulanabilir ve kalıcı bir davranış değişikliği görülmesi halinde mümkün olacağını vurguladı. Mutabakatı memnuniyetle karşıladığını ifade eden von der Leyen, önceliğin uygulama süreci olduğunu ve Lübnan'daki gerilim devam ederken kalıcı barıştan söz etmenin erken olduğunu belirtti. Aynı gün AB Konseyi de Rusya'ya yönelik yaptırımları genişleterek 34 kişi ve 47 kuruluşu daha yaptırım listesine ekledi. Rus enerji gelirleri ile gölge filo ağını hedef alan yeni kısıtlamalar da devreye alındı. İki karar birlikte değerlendirildiğinde, Avrupa'nın İran ve Rusya dosyalarında diplomatik yumuşamayı otomatik bir yaptırım indirimi olarak görmediği anlaşılıyor.

Erdoğan Mutabakatı Memnuniyetle Karşıladi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kabine Toplantısı sonrasında yaptığı açıklamada 28 Şubat'ta başlayan savaşta kritik bir eşiğin aşıldığını belirterek ABD ile İran arasında çatışmaların sona erdirilmesine yönelik mutabakata varıldığını teyit etti. Bu gelişmenin aylardır diken üstünde olan bölge için önemli bir rahatlama sağladığını ifade eden Erdoğan, Türkiye'nin saldırıların ilk gününden itibaren sağduyulu ve diplomasi odaklı bir politika izlediğini söyledi. Pakistan'ın arabuluculuğunda yürütülen girişimlere Katar ve Suudi Arabistan ile birlikte güçlü destek verdiklerini vurgulayan Erdoğan, mutabakat sürecine katkı sağlayan tüm tarafları tebrik etti. Ayrıca anlaşmanın imzalanacağı güne kadar gerilimi artıracak söylem ve eylemlerden kaçınılması gerektiğini belirterek olası sabotaj girişimlerine karşı dikkatli olunması çağrısında bulundu. Erdoğan, anlaşmanın bölgede kalıcı barış ve istikrarın önünü açmasını temenni etti.

Özetle

ABD ile İran arasında mutabakat zaptının imzalanması bu sabahın en önemli gelişmesi olarak öne çıkıyor. Ancak Hürmüz'ün işleyişine ilişkin İran ve ABD kaynaklarından gelen farklı açıklamalar ile BIMCO'nun mayın tehdidine yönelik uyarıları, anlaşmanın kağıt üzerindeki varlığı ile sahadaki uygulanabilirliği arasında hala önemli bir boşluk bulunduğunu gösteriyor. ABD'nin stratejik petrol rezervlerinin 43 yılın en düşük seviyesine gerilemesi ve Mayıs ayı sanayi üretiminin beklentilerin altında kalması, savaşın ekonomik etkilerinin barış ilanı ile birlikte hemen ortadan kalkmayacağını ortaya koyuyor. IMF küresel ekonominin dayanıklılığını koruduğunu vurgularken risklerin yüksek seyrini sürdürdüğüne dikkat çekiyor. Avrupa Birliği ise İran ve Rusya yaptırımlarında geri adım atmaya niyetli görünmüyor. Türkiye tarafında Erdoğan'ın mutabakata verdiği destek, diplomatik çözümün bölgesel sahiplenmesini güçlendiriyor. Piyasaların odağında ise önümüzdeki günlerde açıklanacak mutabakat detayları ve Kevin Warsh başkanlığındaki ilk FOMC toplantısı yer alacak.

EREN CAN UMUT
TRİVE YATIRIM ARAŞTIRMA DİREKTÖRÜ

RİSK UYARISI:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki şekil ve değerler hazırlandığı tarih itibariyle mevcut piyasa koşulları ve güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Trive Yatırım Menkul Değerler A.Ş. tarafından, karşılığında herhangi bir maddi menfaat temin edilmeksizin, genel anlamda bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olup, hiçbir şekilde yönlendirici nitelikte olmayan bilgiler yatırımcılar tarafından danışmanlık faaliyeti olarak kabul edilmemeli ve yatırım kararlarına esas olarak alınmamalıdır. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. İnternet sitemizdeki her türlü tablo ve grafikler güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Sitemizde bulunan iç ve dış piyasalara ait tablo, grafik ve analizlerin doğrulukları tarafımızca garanti edilmemekte ve bilgiler belli bir gelirin sağlanmasına yönelik olarak verilmemektedir.